

VPR Jaunumi

Maijs 2018

Tematiskais izdevums

TŪRISMS

www.vidzeme.lv

Vidzemes plānošanas reģiona izdevums

TŪRISMS

saskaņā ar LR Ekonomikas ministrijas sniegtajiem datiem ir viena no vadošajām pakalpojumu eksporta nozarēm Latvijā, kas, neskatoties uz vairākiem izaicinājumiem un satricinājumiem, stabili attīstās. 2016. gadā tūrisma tiešais ieguldījums Latvijas iekšzemes kopproduktā (IKP) bija aptuveni viens miljards EUR jeb 4,1 % no IKP. Tūrisma netiešais ieguldījums kopā ar saistītajām nozarēm kopumā veido 9 % no IKP.

Viens no Vidzemes plānošanas reģiona (turpmāk – VPR) stratēģiskajiem attīstības virzieniem “Teritorija” paredz veidot ilgtspējīgu un pievilcīgu dzīves vidi un iesaistošu kultūrvidi, kas ietver arī tūrisma veicināšanas aktivitātes.

VPR, virzoties uz ilgtspējīgas attīstības stratēģijā nospraustajiem mērķiem, īsteno vairākus tūrisma jomas projektus šādā tematikā:

- kultūrvēsturiskais mantojums, tajā skaitā Hanzas laiku mantojums;
- kultūras un dabas mantojums kā vienots resurss – tā ilgtspējīga izmantošana;
- gastronomiskais tūrisms;
- vienota galamērķa pārvaldība.

Projektos ir iesaistītas pašvaldības un uzņēmēji, un to pamatā ir pieredzes apmaiņa un zināšanu pilnveide, lai paaugstinātu tūrisma profesionāļu kompetences, kā rezultātā tiktu vairota galamērķa pievilcība.

Šajā izdevumā lasiet par tūrisma jomas aktualitātēm Vidzemē VPR īstenoto projektu griezumā:

Intervija ar LIAA Tūrisma departamenta direktori Inesi Širavu.....	4
Ainavu dārgumi.....	7
Industriālais mantojums un tūrisms.....	12
Hanzas laiku mantojums Vidzemē.....	18
Gastronomiskā tūrisma tendences.....	24

Kultūrvēsturiskais mantojums un dabas kapitāls kā resurss tūrismā

Vidzemes reģionā ir daudzveidīgs un bagāts kultūrvēsturiskais mantojums, kas pārstāv ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas kultūras mantojumu un ietver gandrīz divus tūkstošus dažādu objektu – pilis, muižu ansambļus, baznīcas, zemnieku sētas, pilsētu teritorijas. Vidzemes reģionā saskaņā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datiem ir 1725 valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi. Reģiona bagātais kultūrvēsturiskais mantojums kalpo kā pamatresurss **kultūras tūrismā** attīstībai.

Vidzemes reģions tradicionāli tiek uzskatīts arī par vienu no ainaviskākajām Latvijas teritorijām. Ņemot vērā zemo apdzīvotības līmeni Vidzemes reģiona lauku teritorijās, neskarto un nepiesārņoto dabu, klusumu un mieru, tā ir Vidzemes reģiona konkurētspējīgā priekšrocība. Šādi apstākļi rada iespējas attīstīt **dabas tūrismu, rekreācijas tūrismu, aktīvo tūrismu, pieredzes tūrismu un citus tūrisma veidus, kas saistīti ar reģiona dabas kapitāla un cilvēku prasmju un pieredzes komercializēšanu tūrisma produktā.**

Politikas plānošanas dokumentu pilnveide

Lai sekmētu Vidzemes reģiona attīstības resursu saglabāšanu un efektīvu izmantošanu, VPR ir iesaistījies projektos, kas dod iespēju iepazīt citu ES valstu labās prakses piemērus un veicināt to pārnesi, pilnveidojot reģionālā un valsts līmeņa politikas instrumentus.

“Mantojuma ilgtspējīga apsaimniekošana ūdensceļu reģionos” (SWARE)

Ņemot vērā Vidzemes reģiona dabas kapitāla kā attīstības resursa nozīmību, VPR īsteno projektu [“Mantojuma ilgtspējīga apsaimniekošana ūdensceļu reģionos”](#) (SWARE), kura mērķis ir veidot līdzsvaru starp dabas un kultūras mantojuma resursu, kas atrodas pie iekšzemes ūdensceļiem, aizsardzību un ilgtspējīgu izmantošanu. Tiek meklētas atbildes uz jautājumiem: Kā vienoti pārvaldīt dabas un kultūras mantojumu? Kā sadarboties un līdzdarboties? Šī problemātika ir īpaši aktuāla tūrismā, kur galamērķa piedāvājuma veidošanā bieži dabas un kultūras mantojums tiek izmantots kā vienots resurss. Šogad VPR izstrādā rīcības plānu par dabas un kultūras mantojuma pārvaldību un tālāku ilgtspējīgu attīstību Vidzemes reģionā, kas ietvers arī rekomendācijas 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” pilnveidei.

“Uzņēmējdarbības veicināšana tūrisma galamērķos” (Destination SMEs)

Lai veicinātu vienotu tūrisma galamērķu pārvaldību un uzlabotu tūrisma sektora mazo un vidējo komersantu konkurētspēju tajos, VPR īsteno projektu [“Uzņēmējdarbības veicināšana tūrisma galamērķos”](#) (Destination SMEs). Iedvesmojoties no partneriem tūrisma galamērķos citur Eiropā, tiek apskatīti labās prakses piemēri reģionālo tūrisma stratēģiju īstenošanā, publiskajā un privātajā sadarbībā, kā arī vienotā galamērķu pārvaldībā.

Šī gada nogalē VPR izstrādās rīcības plānu vienotas galamērķu pārvaldības uzlabošanai, meklējot atbildes uz jautājumiem:

- Kādi reģionālie tūrisma atbalsta instrumenti veicinātu vienotu galamērķa pārvaldību un uzņēmēju konkurētspēju?
- Kā sekmēt visu iesaistīto pušu sadarbību tūrisma galamērķī?

Projekta rezultātā plānots izstrādāt ieteikumus SAM 3.2.1.2. pasākumam “Starptautiskās konkurētspējas veicināšana”.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA)
Tūrisma departamenta direktore

Inese Širava

Par aktuālo tūrismā un to, kā īstenotās aktivitātes Vidzemē atbilst tendencēm nozarē

Kā Jūsu skatījumā pēdējos gados ir mainījies tūrisma piedāvājums Vidzemē? Kur saredzat potenciālu?

Ilgākā laika periodā skatoties, Vidzeme vienmēr bijusi tūrisma nozarē viens no aktīvākajiem reģioniem Latvijā. Droši vien tas saistīts arī ar vēsturiskajām tradīcijām – Gaujas Nacionālais parks (GNP) bijis ļoti iecienīts apskates objekts Vidzemes reģionā, un arī pēdējos gados, manuprāt, Vidzemē aktīvi darbojas dažādas organizācijas, sadarbības projekti, kas palīdz veidot Vidzemes tūrisma piedāvājumu viendabīgāku, tūristam saprotamāku. Ar šo domāju gan Vidzemes plānošanas reģiona, gan Vidzemes Tūrisma asociācijas aktivitātes, kā arī “Enter Gauja” un Vidzemes piekrastes sadarbības modeli. Vidzemes tūrisma uzņēmēju un pašvaldību centieni sadarboties un veidot kopīgas aktivitātes palīdz tūristam izprast piedāvājumu – tas nav tik sadrumstalots, ir pievilcīgāks tūrista acīs.

Vidzemes stiprās puses noteikti ir dabas vērtības (visa Piejūra, GNP), kā arī kultūrvēstures mantojums – tie viennozīmīgi ir resursi, ko ilgstoši jau esam izmantojuši un turpinām izmantot. Prieks, ka jau sen pastāvoši tūrisma objekti pastāvīgi attīstās. Kā piemērs minams Gulbenes-Alūksnes bānītis vai Līgatne, kas pirms 10–15 gadiem bija pazīstama ar Līgatnes dabas takām, bet kopš tā laika pakāpeniski nākuši klāt jauni objekti un Līgatne kļuvusi par pievilcīgu galamērķi. Tur ir dažādām interesēm piemēroti pakalpojumi un objekti – viesis var pavadīt ilgāku laiku.

Atzīstami, ka Vidzemē cenšas izmantot jau esošos resursus, tos visu laiku attīstīt un papildināt ar jauniem pakalpojumiem. Paplašinot piedāvājumu galamērķi, vienkāršāk ir arī īstenot mārketinga aktivitātes.

Skaidrs, ka tūristam vilinošāks šķiet galamērķis, kur ir plašāks un daudzveidīgāks piedāvājums. Bet kas kopumā interesē tūristus, kuri dodas ārpus Rīgas un kurus piesaista mazāki galamērķi?

Mēs ļoti cieši strādājam ar ārvalstu medijiem un tūroperatoriem, kurus vedam uz Latviju, un vienmēr cenšamies viņiem parādīt arī kaut ko ārpus Rīgas. Viesi ļoti augstu novērtē to, ka Latvija ir zaļa valsts. Dabas tuvums, kas mums pašiem reizēm šķiet pašsaprotams, viņiem šķiet kas īpašs.

Arī prasmes, ko esam saglabājuši – kā iet dabā, kā izmantot dabas doto, sēņošana, ogošana un citas aktivitātes, ko varam brīvi veikt dabā. Citās valstīs daba ir industrializēta un tai vairs nevar brīvi piekļūt, tāpēc ārvalstu viesu acīs mūsu lauki un meži ir kas unikāls. Tiek novērtētas arī mūsu tradicionālās vērtības – gastronomija, vietējais ēdiens. Viesuprāt, Latvijas ēdiens ir garšīgs, ar dabīgu garšu, nav sintētisks.

Kā mūsu “trumpis” jāmin arī miers, klusums, mazapdzīvotība – īpaši svarīgi tas ir lielo pilsētu iedzīvotājiem, kur ir liela pārapdzīvotība, maz personīgās telpas. Protams, arī mūsu bagātā kultūrvēsture. Latvijā var piedzīvot tik dažādu laika periodu vēstures liecības – viduslaiku mantojums mijas ar padomju laiku mantojumu. Ja vēl protam to pasniegt!

Vidzeme pēdējā laikā ar dažādiem projektiem ir atjaunojusi vairākus tūrisma objektus un padarījusi tos pieejamākus sabiedrībai. Tūristi to novērtē. Mēs arī novērojam, ka ārvalstu tūristiem – gan tepat no Eiropas, gan Āzijas un Krievijas – bieži gaidas pirms brauciena ir ļoti zemas un skeptiskas, bet pēc vizītes viņi ir ļoti patīkami pārsteigti un sajūsmināti.

Varbūt jums ir kāds interesants piemērs par kultūrvēstures mantojuma izmantošanu tūrismā? Arvien vairāk galamērķi domā, kā interesanti pasniegt vēstures stāstu.

Mūsu tradīcijas, par kurām bieži šķiet – kuru gan tas varētu interesēt. Piemēram, latviešu godu svinēšana. Esam atveduši uz Latviju ķīniešus un likuši krāsot olas sīpolu mizās. Viņiem tas bija milzīgs kultūršoks! Vai, teiksim, japāņi, kurus aizvedām svinēt Jāņus. Viņi bija gatavi uz kādu stundiņu aizbraukt apskatīties, bet beigās viņi bija tik pārņemti ar visām tradicionālajām izdarībām, ka pavadīja svinību vietā visu nakti, un rīta gaismīnā bija grūti viņus atraut no ugunsкура. Sēņu lasīšana arī ārzemniekiem ir liels piedzīvojums – iet mežā, lasīt, gatavot. Mums tā ir ikdiena, bet ārzemniekam tas var kļūt par veselu piedzīvojumu. Ne tikai izlasīt par to, bet mesties iekšā un piedzīvot.

Bet jādomā, kā mēs to varam pasniegt, kā varam to noorganizēt, vai mums ir cilvēki, kas ir gatavi uzņemt viesus un tradīcijas parādīt.

Vai varētu apgalvot, ka tūrisms veicina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu?

No vienas puses ir risks, ka mēs varam kultūru komercializēt un padarīt mazāk autentisku, pielāgoties tūristu vajadzībām. Tomēr gan Latvijā, gan pasaulē ir ļoti daudz piemēru, kad kultūrvēstures mantojums ir saglabāts, pateicoties tieši tūrismam. Nez vai būtu saglabāta Turaidas pils vai Cēsu pils, ja šos objektus nepiedāvātu tūristiem. Bieži vien, tikai pateicoties tam, kas tas ir tūrisma objekts, mēs tajā ieguldām un saglabājam nākamajām paaudzēm. Protams, jāatrod līdzsvars starp saglabāšanu un parādīšanu viesiem, neaizmirstot par objekta autentiskumu, lai nepadarītu to pārāk komerciālu.

Vidzemes plānošanas reģions īsteno arī projektus, kas saistīti ar gastronomisko tūrismu un industriālā mantojuma tūrismu. Kā saredzat šo tūrisma virzienu nākotni Latvijā?

Gastronomija šobrīd ir topā! Tā ir tēma Nr. 1, par ko interesējas mediji, blogeri – visi grib par to rakstīt un lasīt, nogaršot. Vidzemes plānošanas reģions ir trāpījis desmitniekā – jo par šo tēmu tiešām šobrīd ir ļoti liela interese. Cilvēki labprāt gatavo paši un nobauda citās valstīs vietējos ēdienus, tūristi sagaida autentisku piedāvājumu.

Par industriālo mantojumu – arī ļoti pozitīvs piemērs un tendence, ka par tūrisma objektiem tiek pārvērsti industriālie objekti, kas vairs netiek izmantoti ražošanas vai saimnieciskajām vajadzībām, bet tiek piemēroti tūrisma vajadzībām vai tiek veidotas, piemēram, sanāksmju vai korporatīvo pasākumu telpas.

Tendenču veidošanā mūsdienās ļoti liela nozīme ir sociālo tīklu vietnēm, viedokļu līderiem. Tiklīdz parādās kāda ziņa vai fotogrāfija sociālo tīklu vietnēs, tā sekotājiem uzreiz ir interese par attiecīgo vietu vai tēmu, viņi tūdaļ vēlas tur pabūt, nofotografēties, palielēties citiem. Industriālie objekti ir ļoti pateicīgi Instagram fotogrāfijām. Tā ir pēdējo gadu tendence – vietai ir jābūt “fotogēniskai”.

VPR saka paldies par sarunu! Varbūt jūs vēlētos vēl kaut ko sarunas nobeigumā piebilst?

Jā, runājot par potenciālu, es nepieņemu, ka Vidzeme ir pirmajā vietā Latvijā velotūrisma attīstībā. Gan EuroVelo maršruta attīstība, gan vecie dzelzceļi, kas tiek pārveidoti par velotrasēm (projekts “Zaļie dzelzceļi” – aut. piebilde) un aktīvās atpūtas maršruti, kas, manuprāt, nākotnē arī varētu būt labs pamats interesantu tūrisma produktu veidošanā. Pieprasījums pēc aktīvās atpūtas iespējām un interese par veselīgu dzīvesveidu arī Latvijā pieaug. Tas ietekmē arī tūrisma pieprasījumu. Vidzeme, manuprāt, labi darbojas un labi izskatās uz kopējā Latvijas fona. Velotūrisma attīstība varētu būt viens no potenciālajiem tūrisma attīstības virzieniem nākotnē.

Elektroniskā krātuve “Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien un rīt”

Nemot vērā, ka dabas un kultūrvēsturiskās, ainaviski vērtīgās teritorijas, to saglabāšana un pieejamība nākotnē būs viens no galvenajiem dzīves vides augstas kvalitātes rādītājiem, kas sekmēs izvēli - dzīvot vai ciemoties Vidzemē, VPR ilgtspējīgas attīstības stratēģija atbalsta šajās teritorijās vērtīgo dabas teritoriju un bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu un saglabāšanu, dabas aizsardzības intereses saskaņojot ar ekonomiskajām interesēm. Šīs teritorijas stratēģijas kontekstā tiek skatītas arī kā tūrisma attīstībai nozīmīgas un piemērotas teritorijas. Būtiski ir saglabāt un nostiprināt Vidzemes kultūrvēsturisko ainavu, tās daudzveidību un savdabību, palielināt ainavas telpisko nozīmi, kā arī saglabāt apdzīvojuma struktūru. Bez iedzīvotāju klātbūtnes un iesaistes neiztikt.

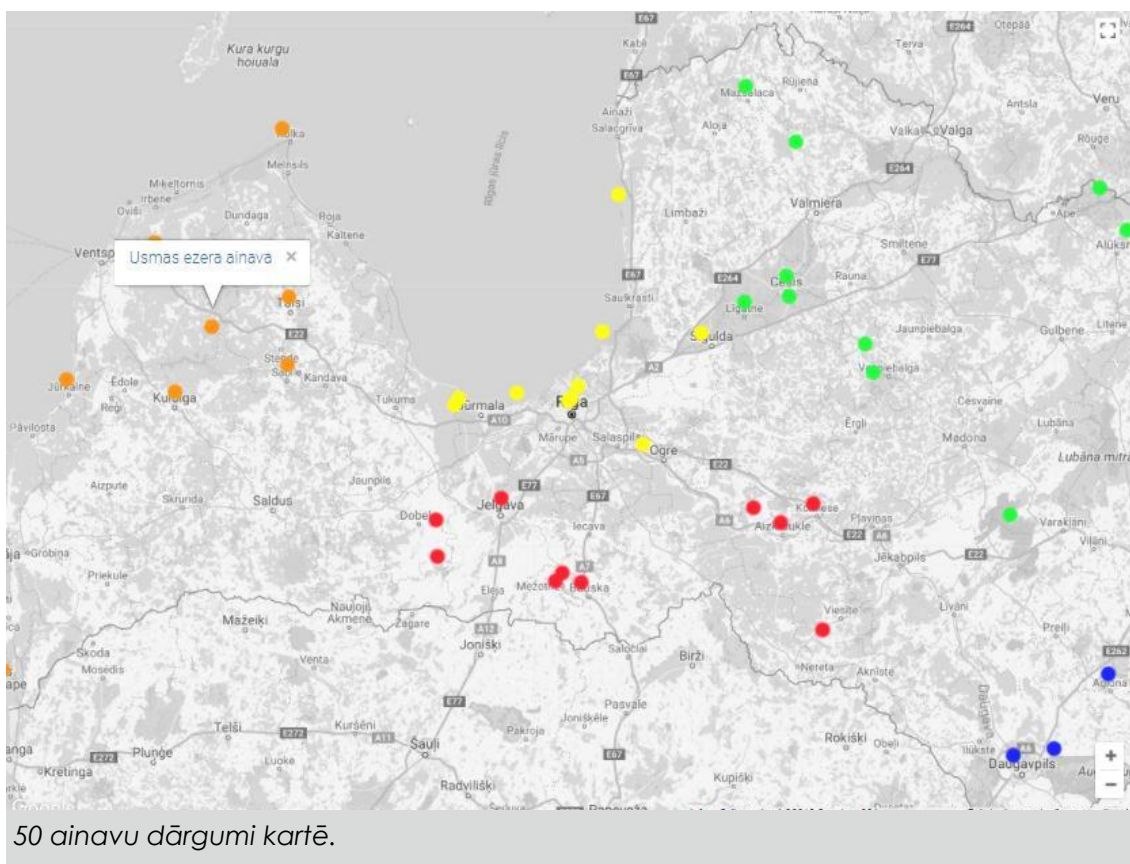
Viena no Vislatvijas aktivitātēm, kas papildinājusi ainavas vērtību, stiprinot iedzīvotāju patriotismu un lepnumu par vietām, kas tiem ir īpaši mīļas, norisinās arī Vidzemes plānošanas reģionā. Latvijas simtgades svinību ietvaros Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) kopā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku un pašvaldību publiskajām bibliotēkām, kā arī plānošanas reģioniem īsteno aktivitāti “Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien un rīt”, veidojot elektronisku Latvijas ainavu dārgumu krātuvi. Tajā tiks iekļautas sabiedrības vērtējumā nozīmīgas ainavas ar īpašu vēstījumu par Latvijas un tās reģionu dabu un vēsturi, kas jā saglabā nākamajām paaudzēm.

Ainavu dārgumi -

vietas un teritorijas Latvijas laukos, ciemos un pilsētās, kuras aktivitātes ietvaros dialogā ar sabiedrību tiek identificētas kā īpašas Latvijas un tās reģionu vērtības, neatkarīgi no to pašreizējā aizsardzības statusa un saglabāšanas pakāpes. Ainavu dārgumi ir ainavas ar īpašu vēstījumu par Latvijas un tās reģionu dabu un vēsturi, kas jā saglabā nākamajām paaudzēm.

Aktivitāte iesākās vēl 2017. gada vasarā un noslēgsies šī gada vēlā rudenī, taču tā tiek īstenota pa posmiem un ciešā sadarbībā ar iedzīvotājiem. Tieši iedzīvotāji bija tie, kas tika aicināti pieteikt savus ainavu dārgumus, un Vidzeme kļuva par dārgumiem visbagātāko reģionu Latvijā, saņemot 333 pieteikumus (salīdzinājumam, 193 pieteikumi iesniegti Latgales reģionā, 139 – Zemgales reģionā, 133 – Rīgas reģionā, 130 – Kurzemes reģionā). Aktivitātē iesaistījās arī jaunākā paaudze, ne vien piedaloties VPR izsludinātajā konkursā skolēniem, bet vienlaikus atrodot iespēju mācību programmas ietvaros atlicināt laiku, lai iepazītu savas zemes skaistākās ainavas, daloties ģimenes piedzīvojumos kādā no tām, neviļus atskāršot savu lomu ainavas saglabāšanā un nodošanā nākamajām paaudzēm.

Kopumā iedzīvotāju iesaiste kopīgas ainavu dārgumu krātuves veidošanā bijusi tiešām ievērojama: par Vidzemes ainavām tika saņemtas teju 13 tūkstoši balsu, kamēr visā Latvijā kopumā – 45 tūkstoši.

Pēc pieteikumu apkopošanas, tika veikts rūpīgs darbs, lai iedzīvotāju pieteiktās Vidzemes ainavas grupētu un no visām atlasītu 30 vērtīgākās, kuras tad arī tika virzītas uz nākamo konkursa kārtu. Secīgi katrā no reģioniem tika organizēts iedzīvotāju balsojums, kura rezultāti tika summēti kopā ar īpaši izveidotas ekspertu padomes vērtējumu, tādējādi katrā no reģioniem tika nosaukti 10 īpaši ainavu dārgumi, 50 – pavisam kopā visā Latvijā. Tie visi tiks iekļauti Latvijas Nacionālās bibliotēkas dārgumu krātuvē www.zudusilatvija.lv kopā ar Latvijas iedzīvotāju atmiņstāstiem un iesūtītajām fotogrāfijām, kurās uzskatāmi atspoguļota ainavu mainība gadu gaitā.

Vidzemē par nozīmīgākajām 10 ainavām Latvijas sabiedrības un ekspertu vērtējumā izvēlētas:

1. Alūksnes vēsturiskā centra ainava ar ezeru, parkiem un pīlīm
2. Āraišu ezera un apkārtnes ainava
3. Burtnieku ezera ainava ar baznīcām un muižu centriem
4. Cēsu vecpilsētas ainava ar viduslaiku pili un parku
5. Lejaslīgatnes ainava ar papīrfabrikas ciemu un Gaujas pārceltuvi
6. Salacas ielejas ainava ar Mazsalacu un Skaņokalnu
7. Teiču purva ainava
8. Veclaicenes ainava
9. Vecpiebalgas pauguru ainava
10. Vidzemes lauku sētas ainava un baltie lielceļi

Aktivitātes koordinatore Vidzemes plānošanas reģionā, **Dace Laiva** ainavu sarakstu Vidzemē vērtē, sakot: *“Ikviens novads lepojas ar saviem ainavu dārgumiem, arī mēs – Vidzemē. Esmu gandarīta, ka 10 ainavu dārgumu sarakstā iekļuvušas klasiski skaistās un nepārspētās Vidzemes augstienes ainavas – skati no Zaļkalna un Brežģa kalna Taurenēs un Vecpiebalgas apkārtnē, Veclaicenes romantiskie pauguri un ezeri, teikām un nostāstiem apvītā Burtnieku ezera ainava ar baznīcu un muižām, Āraišu senvēstures atmiņas, Mazsalaca un Skaņaiskalns Salacas ielejā, Teiču purva noslēpumi, lepnās Vidzemes pilsētas ar saviem stāstiem – Cēsis un Alūksne, seno arodu atmiņas un dabas vērtības Lejaslīgatnē.*

Vidzemes lauku sēta, lielu koku un atmiņu ieskauda, baltie, putekļainie, līkumotie lielceļi, kur elpa aizraujas, vecās ēkas, un cilvēki. Varam jau to saukt par sentimentu, izzūdošu, vecmodīgu romantiku. Un tomēr, arī tas ir mūsu, latviešu, vidzemnieku ainavu dārgums. Kā simbols dzīvesveidam, mūsu saknēm, un varbūt nākotnei. Tā ir latviešu inteliģences attīstība, ar izglītības nozīmi, kas aktuāla bija kā 19. gs., tā mūsdienās. “Kalna Kaibēni” kā simbols, skolu vēstures pieminekļi, daudzu sabiedrisko pasākumu ieceres vieta, kur latviešu gudrākie prāti domāja, lēma un rīkojās. Brāļi Kaudzītes centās iemācīt skolēniem patstāvīgi vērot, spriest un darīt, censties izprast praktiskās dzīves lietu un parādību jēgu, uztvert skaistumu un priecāties par to. Atlasītie objekti ir patiešām Vidzemei raksturīgi un svarīgi.”

Un arī fotogrāfiju iesūtīšanā un stāstu stāstīšanā iesaistījās gana kupls cilvēku skaits. Izrādījās, ka vidzemnieki savu māju bēniņos glabā neaptveramas vērtības – saņemts 431 fotoattēls un 42 stāsti. Šis bija labs brīdis, lai pateiktos arī novadpētniekiem un muzeju darbiniekiem par tiem krājumiem, kas, savākti un reģistrēti, iegūlušī arhīva plauktos. Aktivitātes ietvaros tikāmies ar Mazsalacas pusē

Foto: Jānis (Žanis) Āboltiņš iemūžinājis Tūteres ozola pārvērtības

savulaik populāra fotogrāfa dēlu, kurš mantojumā saņēmis vērtīgus kadrus, pateicoties gan sava tēva mīlestībai uz dabu, gan arī pateicoties apziņai, ka fotogrāfija ir vērtība un vienīgais ainavu mainības liecinieks, tāpēc būtu grēks no tām atbrīvoties, iemetot ugunskurā, kā nereti diemžēl gadās.

Foto: Salacas upes krasts, Jānis (Žanis) Āboltiņš un Mazsalacas pašvaldības izdevums

Andis, Mazsalacas fotogrāfa Jāņa (Žaņa) Āboltiņa (1904-1971) dēls stāstīja gan par piedzīvoto, braucot tēvam līdz dabā, gan arī citu apkārtējo Mazsalacas iedzīvotāju atmiņas (Interviju ar Andi Āboltiņu aicinām lasīt [šeit](#)). Rādot fotogrāfijas, kurās uzskatāmi redzama ainavu mainība vien 80 gadu laikā, A. Āboltiņš

uzsvēra, ka kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu bagātību saglabāšanā atbildīgs ir tieši cilvēks, turklāt vistīcāmāk, ka vērtības gan glabās, gan dosies izzināt vien tie, kuriem ir interese par šo visu.

Foto: Rotonda Alūksnē 1910tie gadi un 2017.gadā (Alūksnes muzejs, krājuma numurs ANM 15086)

Projektā iesaistīti arī profesionāli fotogrāfi, kuri noīgti katra reģiona 10 izvirzīto ainavu dārgumu iemūžināšanai 2018. gadā. Šīs fotogrāfijas, kopā ar iedzīvotāju arhīvos atrastajām un iesūfītajām, veidos pilnīgu un uzskatāmu materiālu par katru no ainavu dārgumiem.

Brīdī, kad Latvijā 2018. gadā būs iestājusies jau atvasara, iedzīvotāju kopdarbā veidotā krātuve tiks atspoguļota reģionālajās izstādēs, kas būs skatāmas ne vien Latvijas Nacionālās bibliotēkas telpās, bet 2019. gadā tiks eksponētas arī citur Latvijā. Vienlaikus organizēsim reģionālas diskusijas, kurās aicināsim paust viedokli par reģiona vērtībām un attīstību, ainavu dārgumu saglabāšanu, kā arī diskutēsim, kuri no ainavu dārgumiem būtu iekļaujami Latvijas kultūras kanonā.

Vidzemē datums jau iezīmēts – 2018. gada 12. septembris, kad E. Dārziņa muzejā “Jāņaskola” pulcēsies diskusijas dalībnieki un tiks atklāta arī Vidzemes ainavu dārgumu izstāde.

Aicinām arī turpmāk sekot Ainavu dārgumu krātuves tapšanai, apmeklējot Vidzemes plānošanas reģiona mājaslapu vai arī tīmekļa vietnes www.ainavudargumi.lv sadaļu Aktualitātes!

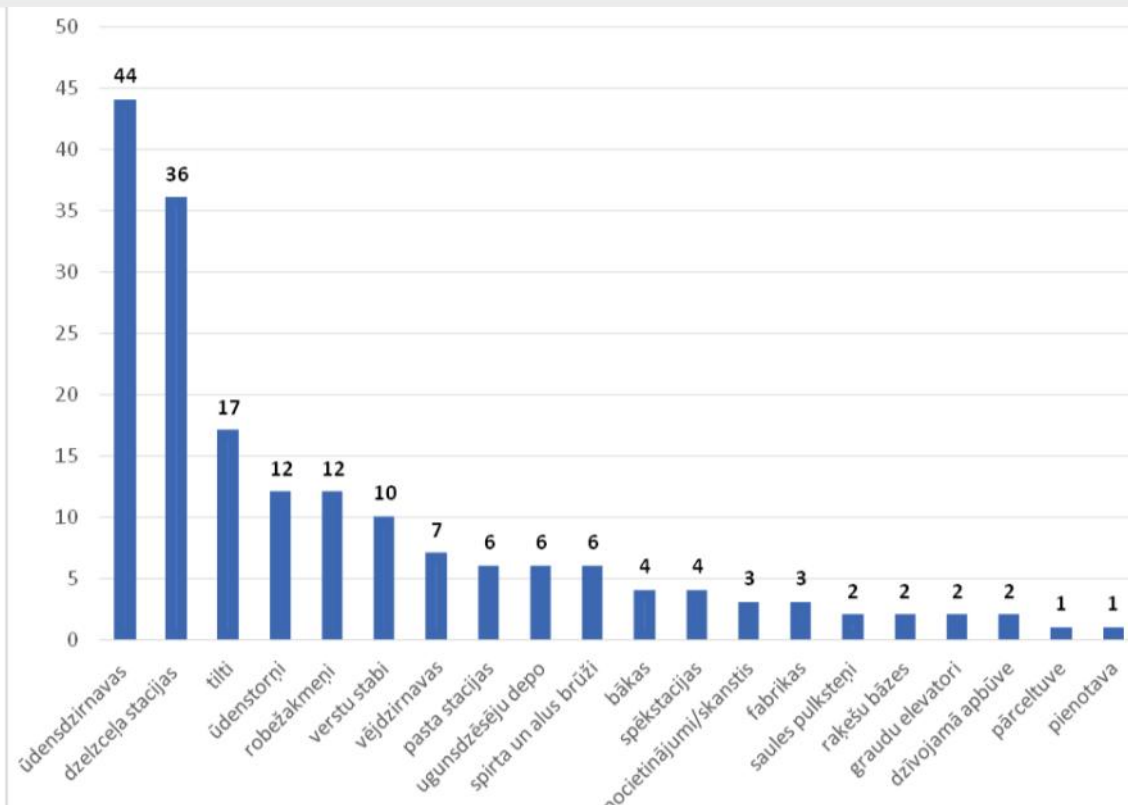
Papildu informācija: Dace Laiva, aktivitātes koordinatore Vidzemes plānošanas reģionā, mob.t. 26566680, dace.laiva@vidzeme.lv

INDUSTRIĀLAIS MANTOJUMS UN TŪRISMS, AKTUALITĀTES VIDZEMĒ

Industriālais mantojums Vidzemē un tā potenciāls tūrismā

Industriālā revolūcija laikā no 18. gs. vidus līdz 19. gs. vidum pilnīgi izmainīja kultūrainavu un dzīves stilu. Latvijas Industriālā mantojuma fonda valdes priekšsēdētājs **Andris Biedriņš** stāsta: *“Līdz tam nepieredzētos apjomos izvērtās izejvielu ieguve un apstrāde. Radās grandiozas būves, ierīces un konstrukcijas, kas liecina par cilvēka radošās domas Ģēniju. Mūsdienās tehnoloģiju strauja attīstība ir novedusi pie tradicionālās rūpniecības transformēšanās, kā rezultātā daudzas vēsturiskas ražotnes un ar tām saistītā infrastruktūra vairs netiek izmantota. Lai saglabātu iepriekšējo gadsimtu vērtīgās ražošanas vēstures liecības, prāvs skaits ražošanas, transporta un komunālās saimniecības objektu daudzās pasaules valstīs ir ierakstīti aizsargājamo kultūrvēsturisko pieminekļu sarakstā. Unikālākās no industriālās vēstures liecībām iekļautas arī pasaules kultūras mantojuma sarakstā. Industriālā mantojuma mērķtiecīga apzināšana un saglabāšana aizsākās salīdzinoši nesen – tikai kopš 20. gadsimta piecdesmitajiem gadiem. Pēdējās desmitgadēs rūpnieciski attīstītākajās Eiropas valstīs augusi informētība un izpratne par industriālās vēstures liecību saglabāšanas nepieciešamību.*

Vidzemes reģionā ir relatīvi daudz industriālā mantojuma objektu, bet attīstības tendence ir tāda, ka liela daļa objektu tiek iznīcināti vai rekonstruēti – zūd to vēsturiskā substance, mainās kultūrvēsturiskā ainava. Objektu atrašanās privātpašnieku pārvaldībā ne vienmēr sekmē to sakopšanu un pieejamību. Protams, ne visus objektus var saglabāt, atjaunot un izmantot tūrismā un ne visu kultūrvēsturiskā vērtība ir liekama vienos svara kausos, tomēr būtiski ir vairojot gan sabiedrības, gan institūcijās strādājošo izpratni par šo mantojumu kā nozīmīgu vēstures daļu. Ja pašvaldība apzinās objekta vērtību, iespējams, ir vērts meklēt sadarbības formas starp privātpašnieku un pašvaldību, lai objektu saglabātu un izmantotu.”

Dažādu veidu industriālā mantojuma objektu skaits Vidzemē, kas apzināti laikā no 1980. gada līdz mūsdienām (daudzi no šiem objektiem nav saglabājušies).

Ievērojamākie industriālā mantojuma objekti Vidzemē

Vidzemes reģionā atrodas ievērojams Padomju laika militārā mantojuma objekts (**Padomju slepenais bunkurs Līgatnē** ar segvārdu "Pansionāts"). Neparasts industriālais objekts ir arī **Līgatnes pārceltuve** – vienīgā pārceltuve Baltijā, kuru virza upes straumes spēks. Savā laikā Līgatnē pār Gauju ir bijuši 3 tilti. Līgatnes pārceltuvi pēc Otrā pasaules kara, kad tiltus iznīcināja, ierīkoja Līgatnes papīrfabrika, lai fabrikas strādnieki tiktu uz darbu no Pārgaujas. **Gulbenes–Alūksnes šaursliežu dzelzceļš**, kam piešķirts valsts nozīmes vēstures pieminekļa statuss, ir vienīgais Baltijā, kur joprojām notiek regulāra satiksme. Vidzemes pievedceļu sabiedrība 210 km garo Pļaviņu–Valkas šaursliežu dzelzceļa līniju sāka būvēt 1898. gadā vienlaicīgi no abiem galapunktiem, un jau 1902. gadā tika atklāta pagaidu vilcienu kustība līdz Alūksnei, bet pēc gada – nodota ekspluatācijā visa līnija. Laika gaitā šaursliežu dzelzceļu līnija tika saīsināta – kopš 1973. gada vilciens kursē tikai posmā Gulbene–Alūksne. Šobrīd Gulbenes–Alūksnes šaursliežu dzelzceļa līnijā pēc oficiālā iedalījuma ir viena stacija (Gulbene) un 9 pieturas punkti. Nozīmīgākajos no tiem – Kalnienā, Stāmerienē, Papardē, Umerniekos un Alūksnē atrodas vēsturiskās staciju ēkas. Laika gaitā šaursliežu dzelzceļu līnija tika saīsināta – kopš 1973. gada vilciens kursē tikai posmā Gulbene–Alūksne.

Šobrīd Gulbenes–Alūksnes šaursliežu dzelzceļa līnijā pēc oficiālā iedaļuma ir viena stacija (Gulbene) un 9 pieturas punkti. Nozīmīgākajos no tiem – Kalnienā, Stāmerienē, Papardē, Umerniekos un Alūksnē atrodas vēsturiskās staciju ēkas.

Noteikti jāpiemin arī **Līgatnes papīrfabrika un tās ciemats**, kas ir unikāls 19. gs. pilsētībūvniecības piemineklis. Līgatne 19. gs. beigās uzskatāma par veiksmīgu ekonomisko un sociālo interešu apvienojumu, kura ietvaros bija iespējams radīt ne tikai augstas kvalitātes papīra ražotni, bet arī nodrošināt augstas kvalitātes sadzīves apstākļus visai uzņēmuma saimei. Strādnieku ciemats celts kā savulaik modernākais strādnieku ciemats Eiropā. Mūsdienās saglabājušās 22 papīrfabrikas strādnieku vajadzībām 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā celtās koka mājas. Kopā ar citiem tā laika papīrfabrikas būvētajiem sabiedrības infrastruktūras objektiem – Saviesīgās biedrības namu, aptieku, slimnīcu u. c. – teritorija iekļauta valsts aizsargājamo kultūrvēstures objektu sarakstā.

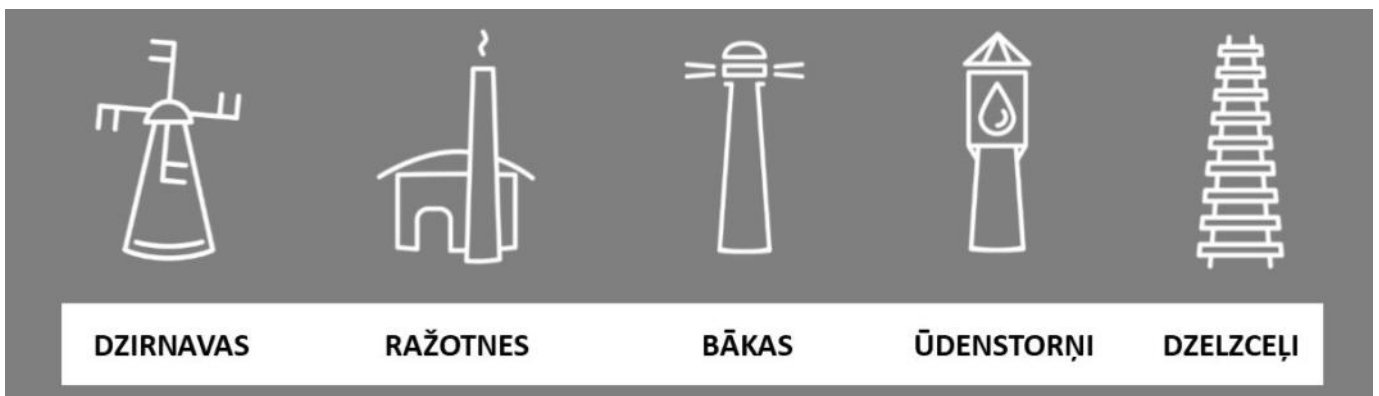
Andris Biedriņš / Latvijas Industriālā mantojuma fonda valdes priekšsēdētājs

Mūsdienu tehnoloģiju straujā attīstība ir ietekmējusi daudzas vēsturiskās ražotnes un ar tām saistīto infrastruktūru pamešanu. Daudzi Eiropas piemēri apliecina, ka industriālā mantojuma uzņēmumi otro elpu gūst tūrismā, ko novērtē apmeklētāji un eksperti, pat iekļaujot tos UNESCO mantojuma sarakstā. Industriālie objekti var kalpot gan kā galvenais tūrisma objekts, gan kā papildinošs objekts tūrisma piedāvājuma dažādošanai galamērķī. Pasaulē interese par industriālo mantojumu pieaug – daudzas vietas tiek revitalizētas, iekārtojot mākslas galerijas, pasākumu norises telpas, muzejus. Tomēr visapmeklētākie ir tieši tie objekti, kurus izmanto atbilstoši to sākotnējai funkcijai un demonstrē darbībā senās tehnoloģijas un darba paņēmienus. Industriālā mantojuma lielākā pievienotā vērtība ir tieši senās tehniskās ierīces – kā iespēja iepazīt iepriekšējo gadsimtu ražošanas vidi un transportīdzekļus.

VPR aktivitātes industriālā mantojuma tūrisma jomā

Apzinoties industriālā mantojuma nozīmību, Vidzemes plānošanas reģions ar Igaunijas–Latvijas pārrobežu sadarbības programmas atbalstu īsteno projektu **“Industriālais mantojums” (Industriālā mantojuma atdzīvināšana tūrisma attīstībai)**, kas aptver piecu dažādu tematisko grupu apskates objektus.

Kopā ar vēl 22 objektiem Latvijā un Igaunijā, šajā projektā piedalās arī četri partneri no Vidzemes reģiona – SIA Gulbenes–Alūksnes bānītis, SIA Ķoņu dzirnavas, Līgatnes novada dome un Kocēnu novada dome. Ar programmas atbalstu tiek uzlabota infrastruktūra un tūrisma piedāvājums tiek papildināts ar mūsdienīgiem risinājumiem ar mērķi veicināt industriālās vēstures liecību saglabāšanu Vidzemē un palielināt un dažādot tūrisma plūsmu šajos galamērķos/objektos.

Plānotais un izdarītais Vidzemes objektos

Kocēnu novadā tiks atjaunots **Zilākalna ciemā esošais ūdenstornis**, kur plānots izveidot interaktīvas ekspozīcijas. Tiks veidoti stāsti par tādām tēmām kā kūdra un tās ieguve no 18. gadsimta līdz mūsdienām, industriālā ciema – Zilaiskalns – izveidošanās un attīstība, kā arī 50. gadu arhitektūra, pilsētvides plānošana un paša ūdenstornja vēsture, tā agrākais pielietojums.

Zilākalna ūdenstornja rekonstrukcija un jaunas piebūves izveidošana. Vizualizācija.

turpinājums nākamajā lappusē

Savukārt Līgatnes novada dome vienu no **Līgatnes papīrfabrikas strādnieku ciemata dzīvokļiem** pārvērtusi tūrisma objektā. Šis dzīvoklis, kas atjaunots 20. gadsimta sākuma vēsturiskajā veidolā, tika atklāts šī gada 1. aprīlī. Vēsturiskā dzīvokļa apmeklējuma laikā iespējams redzēt un izzināt papīrfabrikas strādnieku ģimeņu sadzīvi un dzīves ritmu, kas atainots autentiski atjaunotā dzīvokļa interjerā un papildināts ar izzinošu videoklipu, kuras inscenēta sižeta līnija balstīta un tā laika liecinieces stāstīto.

“Koņu dzirnavas”, kas celtas pirms aptuveni 210 gadiem un pēc raibiem vēstures līkločiem joprojām darbojas, ir unikālas ar to, ka tajās vienuviet var darbībā aplūkot senos arodus – vilnas kāršanu, vērpšanu, šķeterēšanu un miltu malšanu. Dzirnavās tiek izmantotas vēsturiskas un unikālas vilnas apstrādes iekārtas. Lai saglabātu šo vērtīgo industriālo mantojumu, projektā ir iegādātas rezerves daļas. Tāpat “Koņu dzirnavas” papildinājušas savu tūrisma piedāvājumu ar ekspozīcijas telpu, kur tiek izrādīti vilnas izstrādājumi un apmeklētāji var iesaistīties interaktīvās izzinošās spēlēs par vilnas apstrādes procesu un dzirnavām.

Koņu dzirnavu ēka un dīķis. Ekspozīcijas telpa.

Unikālais dzelzceļa objekts **“Gulbenes–Alūksnes bānītis”** projektā uzlabojis Gulbenes depo ēku. Tās pirmā stāva koridors ir renovēts, piemērojot šīs telpas tūristu vajadzībām un izveidojot tematisku ekspozīciju par šaursliežu dzelzceļa vēsturi, kā arī dažādām aktivitātēm šajā populārajā tūrisma objektā. Šobrīd jau ir tapusi daļa no ekspozīcijas – tematiski sienu gleznojumi, kuru autores ir Latvijas Mākslas akadēmijas studentes Anastasija Bikova un Grieta Butjankova, kas – interesanti – arī nāk no dzelzceļnieku ģimenēm.

Sienu gleznojumi Gulbenes depo ēkā.

Tuvākajā laikā Bānīša apmeklētājus priecēs arī atraktīvs braucamrīks – 20. gadsimta rokas drezīnas precīza kopija, kas izgatavota, balstoties uz senajiem attēliem. Drežīna izgatavota no ozolkoka, un ar to varēs vizināties pa Gulbenes depo sliežu ceļiem.

Mārketinga aktivitātes Industriālā mantojuma projektā 2018. gadā

Projektā ir iecerētas dažādas mārketinga aktivitātes, lai piesaistītu tūristus uzlabotajiem objektiem un pastāstītu par izveidoto industriālo objektu maršrutu, kas ved no Kurzemes cauri Rīgai un Vidzemei līdz pat Sāremā Igaunijā. Šogad tiks veidota industriālā mantojuma stāstu brošūra, kurā būs ietverti gan projekta objekti, gan citi objekti attiecīgajos Latvijas un Igaunijas reģionos. Savukārt rudenī piecas nedēļas nogales pēc kārtas norisināsies *Weekend tours*, kad interesenti varēs apceļot visus industriālā mantojuma objektus – partneri jau slīpē idejas un scenārijus, lai viesiem piedāvātu ko interesantu. Par plānotajiem pasākumiem un aktivitātēm noteikti varēs uzzināt projekta lapā [Facebook vietnē](#). Gada nogalē ar projektā pilnveidotajiem industriālā mantojuma objektiem iepazīties tiks aicināti arī mediju pārstāvji.

HANZAS LAIKU MANTOJUMS VIDZEMĒ

Hanzas stāsta pavediens turpinās mūsdienās

VPR teritorijā atrodas 3 no 8 Latvijas pilsētām, kas savulaik piederēja Hanzas savienības tīklam – Cēsis, Valmiera un Straupe. Kultūrvēsturiskajā Vidzemes teritorijā atrodas vēl viena Hanzas pilsēta – Limbaži. Hanzas savienībai un tirgotāju klātbūtnēi Latvijas teritorijā ir liela nozīme gan pilsētu veidošanās procesā, gan dažādu sociālo paražu iedibināšanā. Hanzas tirgotāji ietekmēja ēšanas paradumus, jo viņu regulārā ceļošana izmainīja līdz šim izveidojušās reģionālās īpatnības ēdienkartēs. Tirgotāji sev līdzī atveda ne tikai jaunas garšvielas, bet arī jaunus produktus un receptes, kuras ietekmēja veidu, kā produkti tika pagatavoti. Tirgotāji ieradās kopā ar amatniekiem, kuri savukārt atveda līdzī savas amata prasmes. Varētu teikt, ka Hanzas tirgotāji bija tie, kas mazajām Latvijas un Igaunijas pilsētām pavēra durvis uz plašāku pasauli, kas, iespējams, pirmo reizi uzzināja par tādām mazām pilsētām kā Cēsis, Limbaži, Straupe un Valmiera.

No 2015. gada oktobra līdz 2018. gada decembrim ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda Centrālā Baltijas jūras reģiona programmas 2014.–2020. gadam atbalstu VPR ievieš projektu **HANSA (Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai)**, kas ir daļa no 1980. gadā dibinātā mūsdienu Hanzas pilsētu sadarbības tīkla (die Hanse), kuram 1991. gadā piešķirts Eiropas Padomes kultūras maršruta tituls. Projektā apvienojušies 11 partneri, lai kopīgiem spēkiem popularizētu Hanzas laiku vēsturisko mantojumu un tradīcijas gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Projekts aptver 9 mazas un apburošas Hanzas pilsētas – Visbiju Zviedrijā, Pērnavu un Vīlandi Igaunijā un Cēsis, Koknesi, Kuldīgu, Limbažus, Straupi un Valmieru Latvijā.

Aktualitātes projektā HANSA 2018. gadā

Lai sekmētu tūristu skaita pieaugumu projekta HANSA pilsētās un vairotu izpratni, ka ne tikai Vācijā, bet arī Baltijas jūras reģionā ir iespējams iepazīties ar Hanzas laiku mantojumu un vēsturi, VPR projektā šogad rīko **četras mediju pārstāvju un tūrisma operatoru iepazīstināšanas vizītes**.

Divās no vizītēm uzaicinātie profesionāļi dosies Hanzas pilsētu garšu piedzīvojumā, savukārt otras divas vizītes paredzētas, lai pastāstītu par aktīvā tūrisma iespējām projekta pilsētās un to apkārtnē.

Šī gada tūrisma sezonu projekta HANSA pilsētas iesāk ar jaunu piedāvājumu pilsētas viesiem – ir izstrādātas **mobīlās lietotnes “Explore Hansa”**, kas sniedz visu tūristam nepieciešamo informāciju – par apskates vietām, ēstuvēm, naktsmītnēm, vietējo ražotāju veikaliņiem un citus praktiskus ieteikumus. Izmantojot pilsētas mobilo lietotni, var uzzināt arī interesantus faktus par Hanzas laiku vēsturi. Šis ērtais, mobīlais ceļvedis pēc lejupielādes darbojas arī bezsaistē, ir pieejams vairākās valodās un piemērots gan Android,

Liene Rokpelne

Valmieras muzeja vadošā pētniece

Valmieras pilsētas dalība mūsdienu Hanzas tīklā un projekta HANSA ieguvumi

Kādi ir pilsētas ieguvumi no piederības Hanzas pilsētu tīklam?

Ieguvumi ir, jo Hanzas zīmols/vārds lielā daļā Eiropas ir pazīstams. Ja cilvēks ir saistīts ar vēsturi vai tūrismu, viņš atpazīst Hanzas vārdu – tas liek apstāties, padomāt. Turklāt šis vārds tiek izmantots tik ļoti plaši, ka cilvēki bieži pat neizdomājas, ka tas cēlies no viduslaiku tirgotāju savienības. Mūsdienās tas ir uzrunājošs, un tas ir pirmais ieguvums.

Otrs – dalība Hanzas pilsētu sadraudzības tīklā, kas aptver vairākas Eiropas valstis, ļauj vieglāk iesaistīties dažādos projektos, kā tas ir arī šajā HANSA projektā. Dalība starptautiski atpazīstamā tīklā piesaista arī tos, kas nezina, kas ir Valmiera, Straupe vai Limbaži.

Cik veiksmīgi izdodas sasaistīt pilsētas piedāvājumu ar Hanzas vārdu un apmierināt to cilvēku interesi, kas šeit atbrauc Hanzas vārda motivēti?

Vispirms jāpiebilst, ka pilsētai pašai jāgrib būt daļai no sadarbības tīkla un piederēt Hanzas saimei. Nākamais solis jau ir tūrisma piedāvājuma veidošana, tīklošanās, vēstures informācijas meklēšana.

Ir pilsētas, kur ir vieglāk pastāstīt par Hanzas laiku vēsturi, jo ir labāk saglabājušās ēkas un vietas – vizuāli viegli parādīt. Ja mazāk paveicies, tad jāmeklē, ar kādiem līdzekļiem pasniegt Hanzas stāstu. Citkārt interesants piedāvājums top, tieši meklējot radošus risinājumus.

Valmierai ir vienkārši, jo neierobežo tipiska vai ļoti nospiedoša vēsturiskā ainava pilsētā. Pilsēta var spēlēt ar moderno un vēsturisko, apvienojot to tūrisma piedāvājumā.

Vai saredzi, ka vēstures izpēte ir veiksmīga stāsta veidošanas pamatā?

Pateicoties HANSA projektam, divreiz esmu piedalījies Eiropas kultūras ceļu forumā, kur galvenie tūrisma nozares līderi Eiropā arī atzina, ka visam pamatā ir nopietns vēstures pētījums. Es tam pilnībā piekrītu. Ja stāsts balstīts pamatīgā vēstures izpētē, tad tas dzīvo ilgi. Protams, jāņem vērā, ka katra paaudze ir citāda un katru uzrunā kas cits, kā arī tehnoloģijas mainās – jāmeklē to pašu stāstu izstāstīt citādi vai arī piemeklēt kādus jaunus faktus klāt, jo vēstures izpēte nekad nebeidzas, vienmēr var atrast kaut ko jaunu, kādu jaunu, iepriekš nepamanītu šķautni.

Kā stāstu veidošanā sadarbojas Valmieras vēstures muzejs un Tūrisma informācijas centrs (TIC)?

Valmieras TIC rīko publiskas lekcijas, uz kurām ir aicināti gan Valmieras un citu kaimiņpilsētu iedzīvotāji, gan tūrisma un vēstures jomas profesionāļi. Ir arī cieša sadarbība ar Valmieras integrēto bibliotēku, kurā ir novadpētniecības nodaļa, kas rīko lekcijas un vēstures vakarus. Šajās lekcijās tad pastāsta gan par jaunumiem tūrisma jomā, gan arī muzeja pārstāvji tiek aicināti iepazīstināt ar jaunatklājumiem vēstures jomā. Šogad jau ceturto reizi Valmieras muzejs sadarbībā ar Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūtu rīkos jauno vēsturnieku zinātniskos lasījumus, kur jaunie pētnieki iepazīstina gan profesionāļus, gan konferences apmeklētājus ar jauniem pētījumiem Latvijas vēsturē. Konference gan dalībniekiem, gan apmeklētājiem ir bezmaksas, lai popularizētu vēstures tēmas sabiedrībai.

Kāda varētu būt ideālā sadarbība starp vēsturniekiem un tūrisma speciālistiem?

Ideālajā pasaulē būtu tā, ka TIC pārstāvji nāktu regulāri mācīties. Dzīvē tas, protams, atkarīgs no iespējām, bet ir svarīgi, lai informācijas apmaiņa būtu ar noteiktu regularitāti un tiktu stratēģiski plānota. Vērtīga būtu arī tieša informācijas apmaiņa starp vēsturniekiem un tūrisma speciālistiem – ne tikai vietējas, bet arī reģionālas tikšanās. Ir svērtīgi apmainīties ar idejām, palīdzēt vienam otru atfistīt, draudzēties, nevis slēpt savas idejas no citiem. Bieži vien cilvēkresursu nepietiekamība pašvaldību iestādēs ierobežo sadarbības iespējas.

Kā Tu vērtē projekta HANSA devumu pilsētai?

Projekts ir devis ļoti daudz. Ceru, ka pēc projekta beigām partneri atradīs iespēju turpināt projektā iesākto, lai nepazūd iedibinātie kontakti un draudzība. Bija sadarbība arī iepriekš, bet ne starp tik dažādu līmeņu speciālistiem – dome, TIC pārstāvji, muzejs. Arī sadarbība ar tālākām pilsētām kļuvusi ciešāka.

Milzīgs ieguvums ir Hanzas laiku vēstures pētījums katrā pilsētā. Viduslaiku vēstures pētniecība vispār Latvijā ir ļoti niecīga, jo vēsturnieku, kas varētu to profesionāli veikt, ir ļoti maz – nepieciešamas īpašas prasmes, lai kvalitatīvi pēfītu tā laika dokumentus. Otrs šķērslis – finansējums. HANSA projektā bija iespēja iegūt tiešām kvalitatīvus pēfījumus. Būtu svarīgi nepalaist vājā iegūto informāciju, veidot publikācijas, jo cilvēkiem nav kopēja priekšstata par Hanzas pilsētām Latvijā. Ne tikai sabiedrībā, bet arī vēsturnieku vidū ir dažādi uzskati, kas tad īsti tā Hanza ir. Man patīk Hanzu salīdzināt ar viduslaiku mafiju – ģimenes saites to ļoti cieši savija kopā.

Kā Valmierā turpināsies projektā iesāktais?

Valmierā projektā iegūtā informācija jau tiek izmantota. Muzejā ir trīs programmas, kas saistītas ar viduslaiku tēmu – Bruņinieku skola, Tējas programma un Modes vēsture, kas tiešām ir iecienītas apmeklētāju vidū. Ir plānots braukt ciemos uz Limbažu pilsētas svētkiem parādīt savus viduslaiku tērpus, kas darināti HANSA projektā, savukārt Limbaži pēcāk varētu viesoties Valmierā ar savu viduslaiku tērpu skati. Pozitīvi arī, ka projektā ir radusies iespēja vietējiem amatniekiem sevi parādīt – Valmieras tērpus šuva vietējā rokdarbniece.

Projektā HANSA darināto viduslaiku tērpu skate Valmieras integrētajā bibliotēkā

Arī vietējie restorāni mēģina pārvērst senās receptes mūsdienīgā izpildījumā un parādīt, ka senais nekur nav pazudis, tikai pārveidojies laika gaitā. Valmieras Restorānu nedēļas ir labi apmeklētas, kas liecina – cilvēkiem patīk kulinārie piedzīvojumi.

Ir uzsākts projekts “Kultūra, vēsture, arhitektūra Gaujas un laika lokos” – Valmieras pilsētā tiks būvēts pils kultūrvides centrs, kurā tiks veidota arī ekspozīcija par Hanzas laikiem Valmierā, pieminot arī citas pilsētas.

Esam aizsākuši arī sarunas ar Limbažiem un Straupi par kopīga tūrisma piedāvājuma veidošanu, jo šīs pilsētas ir gana tuvu un cilvēki nezina, ko īsti Straupē un Limbažos būtu vērts redzēt. Šajā pavasarī ir iecerēts izmēģinājuma brauciens, lai saprastu, kā šādu maršrutu labāk veidot. Kāpēc nesākt ar kaut ko mazu?

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

GASTRONOMISKĀ TŪRISMA TENDENCES, PROJEKTI UN AKTUALITĀTES VIDZEMĒ

Gastronomiskā tūrisma pieaugošā popularitāte pasaulē un arī Vidzemē

Pasaules tūrisma nozares ekspertu pētījumi un prognozes apliecina, ka gastronomiskais tūrisms kļūs aizvien populārāks. Pieaug to ceļotāju skaits, kam ēdiens un tā baudīšana kalpo par galveno vadmotīvu ceļojuma galamērķa izvēlei. Vietējam ēdienam tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, jo tas raksturo vietu, tās vienreizību. Ēdiens stāsta par tradīcijām un izraisa ceļotājā interesi, sniedz īpašu baudījumu.

Tradicionālais ēdiens un vietējā virtuve kļūst par sākuma punktu, lai veidotu tūrisma produktus, tematiskos maršrutus vai unikālus ceļojuma piedāvājumus. Tā tiek panākta galamērķu atpazīstamība, tūristi ir ieinteresēti apmeklēt šīs vietas, notiek teritoriju ekonomiskā un sociālā attīstība. Lai cilvēki daudzveidīgajā piedāvājumā neapjuktu, tad zīmoli, piemēram, "Enter Gauja", "Live Riga" u. c. ir tie, kas ceļotājiem palīdz vieglāk izvēlēties. Zīmoli sniedz noteiktu kvalitātes, garantijas un vēlmju piepildījuma solījumu.

Vidzemes plānošanas reģions veicina mērķtiecīgu teritorijas attīstību. Tā ilgstošas attīstības stratēģijā viena no prioritātēm ir pievilcīgas kultūrvides radīšana, kurā varētu tikt veidotas arī jaunas vērtības, kā arī saglabātas mantotās kultūrvērtības, un tās būtu pieejamas plašai publikai. VPR saredz, ka tūrisma veicināšana ar dažādu projektu un tiem piesaistīta finansējuma starpniecību palīdz sasniegt šo mērķi. VPR realizētie projekti sekmē daudzveidīgu tūrisma un kultūras pasākumu piedāvājumu, saglabā un attīstīta reģiona kultūras mantojumu. Projekti tiek īstenoti, sekojot pasaules tūrisma tendencēm, tai skaitā gastronomiskā tūrisma pieaugošajai popularitātei. Tā tiek bagātināts vietējā tūrisma piedāvājums un Vidzemes apceļotāji gūst labu sajūtu pieredzējumu.

VPR šobrīd realizē projektus, kuru unikālo piedāvājumu veido ne vien vēsture, bet arī viduslaiku un jaunāku laiku garšas un vietēji produkti. Tāds projekts ir "Livonijas kulinārais ceļš", kurā tiek attīstīts zīmols "Livonijas garša", kā arī projekts "HANSA", kurā tūrisma piedāvājumu bagātina Hanzas laika mantojuma apvienošana ar vietējām gastronomijas vērtībām. Kamēr projekti tiek īstenoti, nav iespējams vēl pilnībā izvērtēt to ieguldījumu tūristu piesaistē, gastronomijas baudījuma bagātināšanā, kā arī to doto saturisko un ekonomisko piensumu Vidzemes reģionā.

Tomēr, kā uzskata VPR tūrisma eksperte Lienīte Priedāja – Klepere, pagājušajā gadā Vidzeme ir piedzīvojusi līdz šim nozīmīgāko šeit īstenoto gastronomiskā tūrisma projektu, kas sniedzis savu pozitīvo piensumu gastronomiskā tūrisma attīstīšanā Latvijā, īpaši Vidzemē, un kas kalpo par labu piemēru citiem šāda veida projektu īstenotajiem, secīgi turpinot labās ieceres un aktivitātes. Vērtīgs paraugs ir pasākumu kopums ar zīmolu "**Eiropas Gastronomijas reģions**" – tā sasniegtie rezultāti palīdz plānot un īstenot aktivitātes arī citiem nozares entuziastiem.

Pētījums par Rīgas–Gaujas reģionu kā "Eiropas Gastronomijas reģionu 2017", tā ieguvumiem

2015. gadā Rīgas, Siguldas, Cēsu un Valmieras pašvaldību partnerība aizstāvēja Rīgas-Gaujas reģiona pieteikto kandidatūru starptautiskai žūrijai, 2017. gadā kļūstot par "Eiropas Gastronomijas reģionu" (*European Region of Gastronomy*) (turpmāk tekstā - ERG). Katru gadu šis tituls tiek piešķirts 2-3 reģioniem. Pagājušajā gadā šo ERG titulu ieguva arī Orhūsa un centrālā Dānija, kā arī Lombardijas reģions Itālijā, līdz ar to Rīgas-Gaujas reģions pievienojās tiem īpašajiem Eiropas reģioniem, kuros tiek cildināts vietējais ēdiens kā daļa no kultūras un vēstures un tiek sekmēta gastronomijas tradīciju un ēdienu dažādības saglabāšanās. Kustības iecere ir savienot pārtikas piedāvājumu, viesmīlību, tūrisma, kultūru, veselības kopšanu, padarīt to ilgi funkcionēt spējīgu un atbalsēt reģiona ekonomisko, kultūras, sociālo un vides attīstību. Vienlaikus tas ir veids, kā pasniegt līdzšinējo piedāvājumu jaunā ietvarā, izmantojot savstarpēju sadarbību un vienam otra stiprās puses.

Koncepts "Ar dabu šķīvī"

Starptautiskajam konkursam pieteiktajā Rīgas-Gaujas reģionā ietilpa Rīga un Gaujas Nacionālā parka (turpmāk tekstā – GNP) tūrisma klasteris ar Siguldas, Valmieras un Cēsu pašvaldībām. Savstarpējā sadarbībā tapa īpaša pasākumu programma, kas tika kopīgi realizēta 2017. gadā. Programma bija galvenokārt vērsta uz gastronomiskā tūrisma veicināšanu, kā arī GNP kā tūrisma galamērķa stiprināšanu. Tika izveidots īpašs koncepts "Ar dabu šķīvī" (*Wild at plate*). Tā pamatdoma bija popularizēt tos produktus un izejvielas, kas ir pieejami mūsu pašu mežos, upēs vai pļavās, aiz mājas loga. Par ERG vēstnesi tika izvēlēts pavārs - dabas velšu pārzinātājs un gardēdis Dzintars Kristovskis, jo viņa izpratne par ēdienu atspoguļojas ikdienas darbā un tāpēc atbilda projekta konceptam "Ar dabu šķīvī". Par godu gastronomijas gadam tika radīta arī virkne jaunu notikumu, tostarp arī jauni reģiona apceļošanas maršruti, kā arī jau labi zināmos pasākumos tika īpaši izcelta gastronomijas tēma.

Koncepta "Ar dabu šķīvī" iedzīvināšana Valmiermuižas alus virtuvē, vienā no Rīgas-Gaujas ERG 2017 restorāniem.

ERG gada laikā restorāni tika mudināti nodarboties ar gastronomiskām inovācijām, veidojot jaunus ēdienus. Cilvēkus rosināja apmeklēt pasākumus, kuros tika cildināta pavāru izdoma un dažādas garšas. Kā augstākais apliecinājums gastronomijas gadā reģionā sekmētajai jaunradei, kas tika novērtēta arī starptautiski, bija ERG īpaši radītā pasākumu sērija – performances "Latvian Senses", kuru autore bija Gundega Skudriņa. Viņa radoši un drosmīgi atspoguļoja "Ar dabu šķīvī" ideju un saņēma prestižu pasākumu producentu balvu. Papildus šīm performansēm minami arī citi pirmreizēji pasākumi, kas tika organizēti ERG ietvaros Latvijā. Viena no lielākajām inovācijām Rīgas - Gaujas reģionā bija kulinārie festivāli ziemas sezonā.

Tas bija izaicinājums un jauna pieredze kā apmeklētājiem, tā restorāniem, jo bija jāpielāgojas ne tikai vienas dienas restorāna principiem, bet arī jārēķinās ar laika apstākļiem. Kopumā 2017. gadā GNP galamērķī notika vairāk nekā 40 ERG ietvaros organizēti publiskie pasākumi, kas visa gada garumā piesaistīja lielu sociālo tīklu lietotāju interesi. Starp populārākajiem bija “Cēsis 811 – Svinam ar garšu!”, “Maģisko sajūtu nakts” Valmierā un “Ziemas garšu svinēšana” Siguldā, kā arī Siguldas rudens restorānu nedēļa.

Pasākums gardēžiem „Ziemas garšu svinēšana” Siguldā.

Citu tematisku pasākumu devums auditorijas piesaistīšanā Rīgas–Gaujas reģionam

GNP galamērķī 2017. gadā norisinājušies vairāki citi tematiski saistīti pasākumi, kuru apmeklēšanai labi kalpojusi Rīgas-Gaujas reģiona radītā gastronomijas aktualitāte. Kā populārākie starp šiem pasākumiem minami - jau otrreiz Vaidavā notikušais Starptautiskais keramikas simpozījs un vakariņas “Māļēdiens” un 2017. gadā pirmo reizi notikušais pasākums Līgatnē - Brīvdabas garšu, sarunu un papīra festivāls “Pārceļtuve”. Interesantās gastronomiskās aktivitātes piesaistīja Rīgas-Gaujas reģionam lielu apmeklētāju skaitu. Galvenokārt gan tie bija vietējie vai kaimiņu reģionu iedzīvotāji, tomēr bija arī viesi no galvaspilsētas. Visus 40 organizētos publiskos pasākumus, par kuriem informācija bija atrodamā sociālajā tīklā “Facebook”, kopā apmeklēja vismaz 25 000 apmeklētāju. Bet kopā ar tematiski saistītajiem gastronomiskajiem publiskajiem pasākumiem (vēl astoņiem) – vēl ~4000 apmeklētāji. Tas ļauj veikt provizoriskus aprēķinus par apmeklētāju iztērēto naudas daudzumu, kas varētu būt vismaz pusmiljons eiro.

Atskatoties uz notikumiem bagāto gadu, var secināt, ka aktivitātes, kas 2017. gadā norisinājās Rīgas-Gaujas reģionā, sekmēja ERG mērķa sasniegšanu, kopumā paaugstināja reģiona dzīves kvalitāti, kā arī padarīja pamanāmāku GNP kā vienotu tūrisma galamērķi.

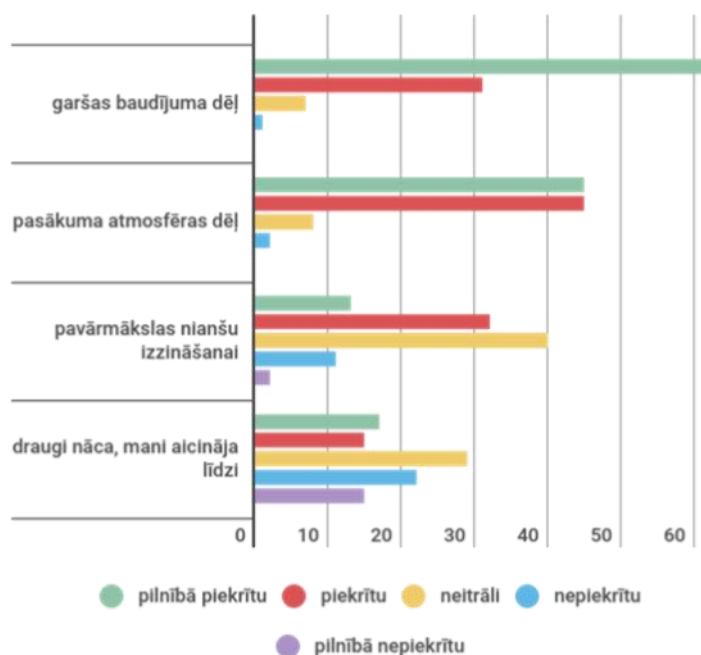
Organizētie pasākumi bija plaši apmeklēti un, pateicoties tiem, tika popularizēta restorānu apmeklēšanas kultūra. Restorānu piedāvājumā un pasākumos ieviestais koncepts "Ar dabu šķīvi" ļāva apmeklētājiem vērtēt tradicionālo ēdienu kultūru, novērtēt jaunradi, restorānu ēdienkartēs iekļāva savvaļā augošas dabas veltes, kā arī piešķīra vietējiem, sezonāliem produktiem īpašāku nozīmi. Pozitīvi, ka daudzi restorāni daudz vairāk domāja par to, kā izmantot vietējos produktus un izejvielas, līdz ar to ieguvēji bija vietējie pārtikas ražotāji, apkārtējie zemnieki ar savu izaudzēto produkciju, kā arī iesaistītie mājražotāji.

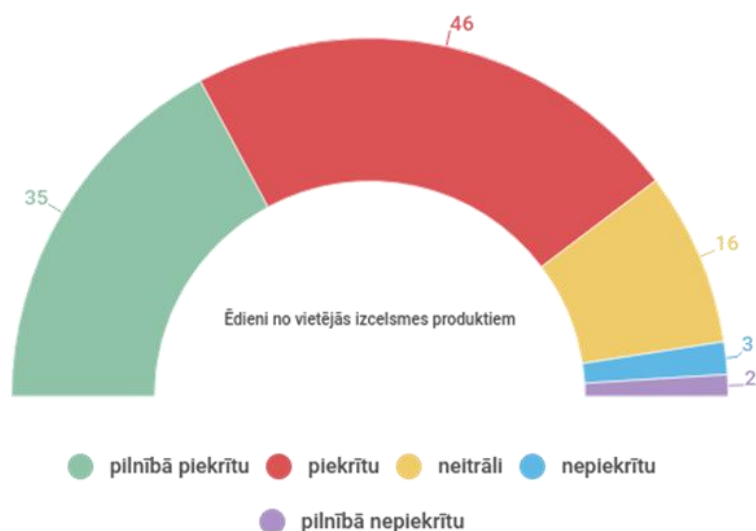
Gardēžu maltīte Valmiermuižas alus virtuvē.

VPR tūrisma ekspertes L. Priedājas-Kleperes izstrādātā maģistra darba "Eiropas gastronomijas reģiona zīmola pielietojums. Gaujas nacionālā parka piemērs" (2017) ietvaros veiktais pētījums, kurā tika aptaujāti vairāk nekā simts respondenti, ļauj izprast un iepazīt ERG rīkoto pasākumu auditoriju, tās paradumus. ERG pasākuma apmeklētājs visbiežāk bija sieviete, vecumā starp 20 un 40 gadiem. Turklāt lielākā daļa no apmeklētājiem dzīvo GNP galamērķī. Ieņēmumu līmenis bija nozīmīgs priekšnoteikums, taču ne galvenā motivācija, lai apmeklētu rīkotos pasākumus un tajos iesaistītos restorānos. Ierosme ERG gada ietvaros rīkoto pasākumu apmeklēšanai bijis garšas baudījums un pasākuma atmosfēra, to uzskatāmi atspoguļo diagramma Nr. 1.

Motivācija apmeklēt Eiropas gastronomijas reģiona gada ietvaros rīkotos pasākumus

Avots: ERG pasākumu apmeklētāju aptauja (n=101), Lienīte Priedāja-Klepere, VIA, 2017

Avots: ERG pasākumu apmeklētāju aptauja (n=103), Lienīte Priedāja-Klepere, VIA, 2017

pasākumu laikā tērējuši vairāk nekā 10 eiro.

L. Priedāja-Klepere secinājusi, ka ERG projektā aizsāktajām praksēm ir labas attīstības iespējas nākotnē. Kā dažas no tām varētu minēt sadarbību ar reģiona izglītības iestādēm, īpaši tām, kurās tiek sagatavoti un apmācīti jaunie pavāri, pārtikas tehnologi un viesmīlības jomas pārstāvji, kas ļautu vienlaikus arī veicināt zināšanu par veselīgu dzīvesveidu izplatību sabiedrībā.

Saredzamas arī iespējas palielināt ERG zīmola atpazīstamību, lai interesenti to atpazītu tikpat labi kā “Michelin” vai “Slow Food” zīmolus. Projektā iesaistītās pašvaldības – Valmieras, Cēsu, Siguldas – paveica lielu darbu, ļoti aktīvi parādīja sevi kā daļu no ERG. Jāpiebilst gan, ka, attiecībā uz projektā iesaistītajiem restorāniem, varētu vēlēties, lai tie vairāk izmantotu ERG zīmolu un logo komunikācijā ar sabiedrību un klientiem.

Ilgspējas pamatā – tradīcijas

Lai ERG atstātu reālu ietekmi uz reģiona un nozares ekonomisko izaugsmi, pie sasniegtajiem rezultātiem būtu jāpaliek arī nākotnē. Ar gastronomisko tūrismu saistītas aktivitātes jāturpina ne tikai GNP tūrisma klasterī “Enter Gauja”, bet arī projektā iesaistītajām pašvaldībām būtu jāmeklē iespējas, kā ideju turpināt, attīstīt. Pasākumi, kas guvuši labu atsaucību, jā saglabā kā tradīcija, tāpat arī restorāni jā mudina paturēt Latvijas mūsdienu virtuvei raksturīgo ieceri “Ar dabu šķīvī”. Domājot par gastronomiskā tūrisma virzību reģionā, jāveido jauni piedāvājumi, jāattīsta jaunas idejas gan restorāniem, gan produktu ražotājiem.

Andra Magone / Cēsu Tūrisma informācijas centra vadītāja

Ņemot vērā gan cilvēkresursus, gan finanšu resursus, ar ERG palīdzību ir sasniegti ļoti labi rezultāti. Arī sadarbība ar Valmieru un Siguldu vērtējama kā ļoti laba. Mēs jau sen esam sapratuši, ka, ja ir kāds projekts, kurā strādājam, lai piesaistītu ārzemju tūristus, tad mums ir jāapvienojas. Mūsu īpašais devums ERG – Eiropas un citu reģionu kontekstā bija mūsu koncepcija “Ar dabu šķīvi”, t. i., cilvēks var doties uz laukiem un dabā, un tas, ko viņam vajag, ir tepat apkārt. Mēs ERG zīmolu pavērsām tūrisma virzienā, taču to ir iespējams pielietot arī savādāk, piemēram, veselīga dzīvesveida, pārtikas ražošanas popularizēšanai. Tāpēc es vēlētos redzēt, ka zīmols kļūst kompleksāks – lai atfīstās zemnieki, lai jaunieši iesaistās, lai skolēniem tiek stāstīts par veselīgu dzīves veidu un labu pārtiku, t. sk., vietēju un no dabas nākušu, un, protams, lai atfīstās restorānu kultūra.

Dace Jase / Valmieras pilsētas pašvaldības iestādes „Kultūras, sporta un tūrisma pārvalde” vadītāja

Dalība starptautiskajā fīklojumā un Rīgas-Gaujas reģiona iegūtais “Eiropas gastronomijas reģiona 2017” tituls, līdz ar VPR īstenoto projektu – “Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai”, “Livonijas kulinārais ceļš”, “Via Hanseatica” aktivitātēm, ir lielisks stimuls, lai vēl vairāk pievērstu uzmanību gastronomijas tūrismam reģionā, popularizētu galamērķi, apzinātu un izceltu mūsu gardēdības tradīcijas cauri gadsimtiem, dabas velšu bagātību un prasmes gatavot. Pateicoties ERG aktivitātēm, sadarbībai ar uzņēmējiem, to atsaucībai un citiem partneriem, tika aizsākta Valmieras restorānu nedēļas tradīcija pavasarī un rudenī, īpašu uzmanību veltot vietējiem dabas produktiem un seno garšu mūsdienīgam izpildījumam, gastronomiskai jaunradei.

ERG pasākumu kopumā tika akcentēti jautājumi, kā veidot ēdienkarti līdz ar saules gada ritumu, kā izvēlēties tepat blakus audzētus bio un sezonālus produktus, izmantot meža veltes, veidot piegādātāju un sadarbības “ķēdes”, un visbeidzot – kā mācēt pasniegt un izcelt īpašo, viesi vedot cauri sajūtu, garšas, kultūras mantojuma izzināšanas piedzīvojumam.

Mums ir ko piedāvāt tūristiem gastronomijas jomā, jo ēdienu kultūra un tradīcijas tiek koptas. Turklāt Latvijas daba ir īpaša – katrā gadalaikā dabas servētais “šķīvis” ir citādāks krāsas un garšas ziņā. Rudens sēņošanas maratoni un skaistāko baraviku vai apšu kungu atrašanas prieks, meža ogas, upju veltes, pļavu zāļu tējas, bērzu vai kļavu sulas – tas viss prasmīgu meistarū pagatavots un celts viesmīlīgā vidē galdā, ir pievilcīgi gan Latvijas, gan ārvalstu ceļotājam. Kopumā izvērtējot ERG ekonomisko devumu galamērķim – tas ir labs pirmais solis, bet jāseko arī nākamajiem.

Lienīte Priedāja-Klepere

VPR tūrisma eksperte, tūrisma projektu vadītāja

Gastronomiskais tūrisms (uzsverot gastronomijas kā uz patērētāju vērsta jēdziena, ne kulinārijas, kas ir uz pašu ēst gatavošanu vērsts jēdziens) ir modes tēma tūrisma nozarē. Daudzi reģioni cenšas izvērst šo tēmu, rodas jauni koncepti, bet ne visiem izdodas gūt starptautiski plašu novērtējumu. Tūrisma galamērķu zīmola izveide un pielietojums ir integrēts process, kas jaunveidotiem zīmoliem pieprasa lielas investīcijas un jāpaiet ilgākam laikam, lai tie iegūtu sabiedrības atzišanu un vēlmi sekot. ERG zīmols ir attīstības stadijas sākuma posmā un lielā mērā ceļ savu vērtību ar iesaistīto reģionu koordinētām aktivitātēm.

Mans pagājušajā gadā veiktais pētījums atklāja, ka ERG gads devis noteiktu ietekmi uz sabiedrības paradumu maiņu – gandrīz piektā daļa ERG pasākumu apmeklētāju bijuši tādi, kas citādi restorānus apmeklē salīdzinoši reti, un šī bijusi laba izdevība veicināt kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu ārpus mājas, baudot restorānu piedāvājumus. Iezīmējas stabils patērētāju segments, kurus interesē vēl lielāka vietējo produktu iekļaušana restorāna piedāvājumā, eksperimenti ar vietējām “dabas garšām”. Jautājums ir par pašu konceptu “Ar dabu šķīvī” - cik ērti un vienkārši restorāniem ir īstenot ideju par savvaļas produktu nonākšanu klienta šķīvī? Cik daudz birokrātiskie šķēršļi ir jāpārvar, un vai visi ir gatavi šādiem pārvērtieniem? Kā vietējiem pārtikas ražotājiem vēl vairāk “iekļūt” vietējo restorānu un arī lauku tūrisma mītnu saimnieku virtuvēs? Apspriešanas vērtas ir pašu starptautisko zīmolu tirgvedības stratēģijas un to spēja būt populāriem un pamanāmiem ilgtermiņā. Iespējams, ka tas ir ERG trūkums, ka tā piedāvātajā platformā ir iespēja iesaistīties tikai reģioniem, pietrūkst piedāvājuma tieši restorānu – individuālu uzņēmēju līmenī. Tomēr tieši ERG iniciatīva secīgi ļāvusi turpināt ieviest vienoto GNP tūrisma galamērķa stratēģiju, turklāt jau citā līmenī – ne tikai turpinot savstarpējo sadarbību starp uzņēmējiem un lielākajām kaimiņpilsētām – Siguldu, Cēsīm, Valmieru, bet arī veidojot plašāku tīkluveida sadarbību ar “Live Riga”. ERG iniciatīva veicinājusi arī dažādu jomu radošumu un inovāciju ieviešanu. Daudzas ieviestās iniciatīvas varētu apzīmēt ar “pirmo reizi Latvijā”, un vairāki īstenotie pasākumi varētu veidot jaunas publisko pasākumu tradīcijas. Tomēr lielākā ietekme no šīs iniciatīvas GNP tūrisma galamērķī viennozīmīgi bija tieši uz vietējo tūrisma, pat vēl vairāk – vietējās sabiedrības izklaidi un atpūtu.

VPR paveiktais un plānotais gastronomiskā tūrisma attīstīšanā

Turpinot attīstīt gastronomisko tūrismu Vidzemē, VPR ar partneriem līdz 2020. gadam īsteno projektus **“Livonijas kulinārais ceļš”**. Tā mērķis ir radīt spēcīgu gastronomiskā tūrisma piedāvājumu Latvijā un Igaunijā ar zīmolu “Livonijas garša” un apakšzīmolu “Taste HansEATica”. Tas ļaus ceļotājiem izziņāt Igaunijai un Latvijai kopīgo un reizē atšķirīgo kulināro mantojumu un baudīt sezonālus, vietējos produktus.

Pagājušā gada novembrī noslēdzās uzņēmēju – ražotāju, pakalpojuma sniedzēju pirmā pieteikšanās dalībai pārrobežu kulinārajā ceļā “Livonijas garša”. Savu gatavību līdzdarboties izteica 178 Latvijas uzņēmēji – 101 Vidzemē, 77 Kurzemē un Rīgas apkārtnē, savukārt Igaunijā tika saņemti 110 pieteikumi. Šobrīd visi projektā iesaistītie – mazie pārtikas ražotāji un ēdinātāji kā lielu projekta iespēju saskata “tīklošanos”, lai rastu jaunas sadarbības iespējas un varētu apmainīties ar pieredzi ne tikai savā, Vidzemes reģionā, bet arī ar kaimiņiem Igaunijā un Latvijā. Projekta uzdevums ir veidot partnerības un izskaust neveselīgu uzņēmēju savstarpējo konkurenci. Kā atzinuši arī iepriekšējo VPR īstenoto tūrisma projektu dalībnieki – nodrošinātā iespēja tūrisma uzņēmējiem apmainīties pieredzē, kā arī vairot zināšanas par nozarē būtiskāko, ļāvusi ne vien kaldināt jaunas idejas, bet arī paaugstināt konkurētspēju, kas stiprināta sadarbībā.

Projekta laikā tiks strādāts pie 11 kulināro tūrisma maršrutu izveides Latvijā un Igaunijā, no tiem trīs maršruti būs Vidzemē, tai skaitā “Taste HansEATica” maršruts, kas turpinās projektā “Via Hanseatica” iesākto. Uzņēmējiem tiks nodrošināti mācību semināri un zināšanu apmaiņas braucieni pieredzes krāšanai. Lai popularizētu projektu un tā dalībniekus, jau šogad notiks sešas kulinārās meistarklases ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī četri kulinārie festivāli gardēžu priekam.

Projekta “Livonijas kulinārais ceļš” meistarklasē “Pavāru radošajā mājā” pagatavotā maltīte.

Projekta ietvaros taps mārketinga materiāli, kas aicinās ciemoties restorānos, krodziņos, viesu namos un mājražotāju saimniecībās. Savukārt domājot par kulinārā mantojuma popularizēšanu un iespējām radoši pārradīt mūsdienu virtuvē senas receptes, tiks publicēta "Tā pirmā pavāru grāmata" (1795), pārveidota mūsdienu latviešu literārajā valodā. To latviešu valodā reiz izdeva Rubenes luterāņu draudzes mācītājs Kristofs Harders. Pavārgrāmata kādreiz apgaismoja latviešus "smalkās virtuves padarīšanās". Tā tapa, domājot par tiem latviešu zemniekiem un zemniecēm, kas muižās strādāja par pavāriem un saimniecēm, un kuriem bija nepieciešama grāmata viņiem saprotamā valodā, t.i., latviešu valodā.

Pagājušā gada nogalē, pēc VPR ierosinājuma, pirmo reizi kopš pavārgrāmatas izdošanas tās teksts pilnā apmērā tika pārveidots no latviešu valodas "vecās drukas" uz jaunās ortogrāfijas formu. Līdz ar to nu iespēja iepazīties ar pavārgrāmatas tekstu ir daudz plašākam lasītāju lokam, vienlaikus saglabājot un attīstot reģiona kultūras mantojumu, kas ir viens no VPR ilgstošas attīstības stratēģijā minētajiem virsuzdevumiem. Pavārgrāmata mūsdienu versijā būs pieejama ne tikai pētniekiem, bet arī pavāriem un gardēžiem, kuriem ir interese par kulināro mantojumu.

Projekta "Livonijas kulinārais ceļš" meistaroklase kopā ar pavāru Ēriku Dreibantu "Pavāru radošajā mājā", Pārgaujas novadā. Top maltīte pēc "Tā pirmā pavāru grāmata" receptēm.

Citas aktualitātes

Lepojamies un sveicam!

Divas VPR īstenotā projekta HANSA partnerpilsētas 2017. gadā ierindojās starp izcilākajiem Eiropas kultūras tūrisma galamērķiem Latvijā. 2017. gada nogalē tika paziņoti Eiropas izcilāko tūrisma galamērķu jeb EDEN (*European Destinations of Excellence*) šā gada nacionālā konkursa "Kultūras tūrisms 2017" rezultāti, un 2018. gada martā Briselē notika oficiālā apbalvošanas ceremonija, kurā tika sumināti 18 nacionālo konkursu uzvarētāji. Par Latvijas konkursa uzvarētāju tika atzīts pašvaldības aģentūras "Cēsu kultūras un tūrisma centrs" pieteikums "Cēsis – kur senatne satiekas ar nākotni", bet cieši uz papēžiem mina Limbažu novada pašvaldība, kas ierindojās labāko pieciniekā ar pieteikumu "Hanzas pilsēta Limbaži". Īpašo atzinību par uzdrīkstēšanos saņēma arī alus darītava "Valmiermuiža".

EDEN konkursa uzvarētāju paziņošana 2017. gada nogalē

Šā gada konkursa dalībniekiem bija jāspēj pierādīt sava tūrisma galamērķa ilgtspēju un atbilstību kultūras tūrisma piedāvājumā, kura pamatā ir materiālās kultūras vērtības – kultūrvēsturiskais mantojums vai mūsdienu kultūras bagātība.

Kā balva Cēsīm un 4 tās sekotājiem tiek nodrošināts atbalsts publicitātes un mārketinga aktivitātēs, iespēja piedalīties EDEN sadarbības tīkla aktivitātēs Latvijā un citur Eiropā, kā arī apmeklēt Eiropas Komisijas rīkotos pasākumus EDEN sadarbības tīkla dalībniekiem.

[Par EDEN projektu](#)

2018 – Eiropas Kultūras mantojuma gads

Lai mudinātu plašāku cilvēku loku atklāt un iepazīt daudzveidīgo kultūras mantojumu, ES 2018. gadu ir pasludinājusi par Eiropas Kultūras mantojuma gadu. Mērķis ir stiprināt Eiropas bagātīgo kultūru lomu ekonomikā un sabiedrībā, ļaujot to iepazīt starptautiskā mērogā. Kultūras mantojuma vērtību uzsvēršana kalpo arī kā reakcija uz nesensajiem notikumiem Tuvajos Austrumos, kur kultūras mantojums tiek apzināti iznīcināts.

Šajā gadā Eiropā notiks tūkstošiem pasākumu, kuru mērķis ir iesaistīt cilvēkus kultūras mantojuma apzināšanā reģionu, valsts un Eiropas līmenī. Arī Latvijā notiks virkne pasākumu, par kuriem vairāk var uzzināt [šeit](#).

VPR īstenotais projekts “Industriālais mantojums” ir saņēmis Eiropas Kultūras mantojuma gada zīmi, apliecinot, ka šajā gadā projektā plānotie pasākumi palīdzēs izgaismot kultūrvēsturiskā mantojuma nozīmību.

Par izdevumu „VPR Jaunumi”

„VPR Jaunumi” ir Vidzemes plānošanas reģiona izdevums, lai informētu par aktualitātēm reģionā un novados.

Sagatavoja: sabiedrisko attiecību vadītāja Anita Ābolīņa (anita.abolina@vidzeme.lv, mob.t. 29454752) un sabiedrisko attiecību speciālistes Māra Šproģe (mara.sproge@vidzeme.lv) un Zane Kaķe (zane.kake@vidzeme.lv).

Citējot vai pārfrāzējot, obligāta atsauce uz "VPR tematiskais izdevums "TŪRISMS"".

Izdevuma ilustrācijām izmantoto fotoattēlu autori: Andris Biedriņš, Inta Briede (LIAA), Marta Martinšone, Mikus Biedriņš, Raivo Sarelainens, Roberts Ābolīņš, LIAA Tūrisma departaments, Vidzemes plānošanas reģions, Cēsu novada pašvaldība, Kocēnu novada pašvaldība, Ķoņu dzimnava, Siguldas novada pašvaldība, Valmieras pilsētas pašvaldība

Vidzemes plānošanas reģions

Jāņa Poruka iela 8-108, Cēsis, Cēsu novads, LV-4101

Tālr.: 64116014; www.vidzeme.lv;

 @VidzemesRegions; VidzemesPlanosanasRegions

